A _ LA _ LA I   ΦΕΤΙΧΕ ΤΖΑΜΙ ΝΑΥΠΑΚΤΟΣ (μια περιπλάνηση και τρεις εγκαταστάσεις σε τρία Τζαμιά)
Η Μαρία Κομπατσιάρη είχε την ιδέα να συνομιλήσει η δουλειά της εντός του κελύφους Τζαμιών.

Συντονιστήκαμε προκειμένου να οργανωθούν τρεις διαφορετικές εγκαταστάσεις, τρεις διαφορετικοί τρόποι χειρισμού των έργων της, αρχικά στο Φετιχιέ Τζαμί της Ναυπάκτου, στη συνέχεια στο Γενί Τζαμί της Θεσσαλονίκης και τέλος στο Ζιντζιρλί Τζαμί των Σερρών.

Η συνολική επιμέλεια που αφορά αυτή την τριλογία, ως όφειλε, σεβάστηκε το πνεύμα αυτών των άλλοτε λειτουργικών ιερών χώρων, δημιουργώντας εκείνες τις συνθήκες εικαστικής εγκατάστασης, οι οποίες αξιοποιούν αφ' ενός μεν τα στοιχεία του χώρου υποδοχής, αλλά και προτείνουν τρόπους ανάδειξης για τη συγκεκριμένη καλλιτεχνική εργασία.

Εκκινώντας από το Φετιχιέ Τζαμί της Ναυπάκτου, η εγκατάσταση των ζωγραφικών έργων της Μαρίας Κομπατσιάρη, όχι κρεμασμένων σε τοίχο, αλλά αλληλοβασταζόμενων ανά δύο και υπό γωνία στο πάτωμα, δημιουργεί ένα σχόλιο για τη μετατροπή μιας μορφής τέχνης σε άλλη, της μετάβασης από τις δύο διαστάσεις στις τρεις, από τη "ζωγραφική" στη "γλυπτική".

Οι χωρικές πλέον ενότητες των στηριγμένων υπό γωνία ζωγραφικών έργων παράγουν μία σκηνογραφία αναπαράστασης της "ένωσης" με δύο ίσου μεγέθους κάθε φορά ζωγραφισμένων παραλληλεπιπέδων, σε σειρές και επαναλήψεις.

Η μορφική προσομοίωση σε στέγη τριγωνικού τύπου, ίσως να είναι μια πρώτη εύλογη παραπομπή στην έννοια στέγη ή προστασία, με όλα τα κατάφορα αρχετυπικά της στοιχεία, ή τους συμβολισμούς της, χωρίς φυσικά να αποτελεί και τη μόνη εκδοχή αναγωγημένης σχηματικής αντίληψης.

Εξάλλου όλες οι αντιφόρμες που δημιουργούνται, ως κενά ανάμεσα στα ζωγραφικά έργα λειτουργούν και σαν ελεύθερες πύλες διαφυγής ή διέλευσης. Με αυτόν τον τρόπο αυτή η σχηματοποιημένη, συμβολικού τύπου επανάληψη με τα κενά και πλήρη, μας οδηγεί και μας αποκαλύπτει ταυτόχρονα, όρια και διαφυγές, υποτάξεις και ελευθερίες.

Ένα προσκυνηματικό μνημείο, ένα οθωμανικό τέμενος κουβαλάει αναμφίβολα το πνεύμα της πολυποίκιλης ιστορικής του διαχρονίας.

Η συνομιλία με όλη αυτή την ουσιαστικά άπιαστη ουσία του, μπορεί να αποδώσει ενδιαφέροντες "ρυθμούς", αυτοσχεδιαστικούς ή διαδραστικούς και σε κάθε περίπτωση ανοιχτούς σε διαδικασίες μετασχηματισμών.

Θάλεια Στεφανίδου

Ιστορικός/Κριτικός Τέχνης - Επιμελήτρια

A_LA_LA II ΓΕΝΙ ΤΖΑΜΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ένα προσκυνηματικό μνημείο, ένα οθωμανικό τέμενος κουβαλάει αναμφίβολα το πνεύμα της πολυποίκιλης ιστορικής του διαχρονίας.

Η συνομιλία με όλη αυτή την ουσιαστικά άπιαστη ουσία του, μπορεί να αποδώσει ενδιαφέροντες "ρυθμούς", αυτοσχεδιαστικούς ή διαδραστικούς και σε κάθε περίπτωση ανοιχτούς σε διαδικασίες μετασχηματισμών.

Με αυτές τις σκέψεις τελείωνε το μικρό σημείωμά μου αναφορικά στην πρώτη εγκατάσταση τής Μαρίας Κομπατσιάρη στο Φετιχιέ Τζαμί της Ναυπάκτου, όπου τα ζωγραφικά της έργα όχι κρεμασμένα σε τοίχο, αλλά τοποθετημένα ανά δύο και υπό γωνία στο πάτωμα δημιούργησαν ένα σχόλιο για τη μετάβαση από τις δύο διαστάσεις στις τρεις.

Η δεύτερη εγκατάσταση έργων της στο Γενί Τζαμί της Θεσσαλονίκης εκμεταλλεύεται κατ' αρχήν το τετράγωνο της κάτοψης του μνημείου, καθώς και το ιδιαίτερο δάπεδο του ισογείου, που με την εναλλαγή των άσπρων και μαύρων τετράγωνων πλακιδίων δημιουργεί τη σκακιέρα-ζατρίκιο, σύμβολο άρθρωσης του χώρου της παραδοσιακής ζωγραφικής, το οποίο προσφέρεται ταυτόχρονα και ως ένα υπόστρωμα ανοιχτής σκακιέρας σε παιχνίδια σύνθετων κινήσεων και μαθηματικών λύσεων.

Έτσι, ένα τετράγωνο δομείται από 9 κρεμασμένα σε τοίχο ζωγραφικά έργα (50X50cm) διαστάσεων το καθένα, ενώ ένα ζωγραφικό έργο (200X200cm) διαστάσεων τοποθετημένο στο πάτωμα αποδομείται στα 14 πολυγωνικά σχήματα, σύμφωνα με τις αυστηρά υπολογισμένες τμήσεις του Αρχιμήδη για το παιχνίδι δόμησης του τετραγώνου, το γνωστό ως "συντεμάχιον", ή το "Αρχιμήδειο κουτί", το οποίο υπήρξε και μία από τις βασικές αναφορές για τη δημιουργία των puzzles.

Όλα τα ζωγραφικά έργα που επιλέχτηκαν για αυτήν την εγκατάσταση απαντούν στην ίδια χρωματική παλέτα του μπλε/μωβ και έχουν τις παραλλαγές των άμορφων και ακαθόριστων αναπτυγμάτων της δημιουργού.

Η εικαστική αυτή παρέμβαση, επιλέγοντας μερικά από τα δομικά ή τα διακοσμητικά ρεάλια του μνημείου, εστιάζει σε έννοιες όπως η γεωμετρία και η ανεικονικότητα, η δόμηση και η αποδόμηση, οι μετασχηματισμοί και οι επανανοηματοδοτήσεις, οι συγκλίσεις και οι αποκλίσεις, οι αναγωγές και οι επανεκτιμήσεις, το παιχνίδι και οι παραλλαγές του.

Θάλεια Στεφανίδου

Ιστορικός/Κριτικός Τέχνης -Επιμελήτρια

A_LA_LA III   ΤΖΙΝΤΖΙΡΛΗ ΤΖΑΜΙ ΣΕΡΡΕΣ

Η τρίτη "επίσκεψη" των ζωγραφικών έργων της Μαρίας Κομπατσιάρη στο Τζιντσιρλί Τζαμί Σερρών ολοκληρώνει την περιδιάβαση των συνολικά τριών στάσεων, που ξεκίνησε από το Φετιχιέ της Ναυπάκτου και έκανε το δεύτερο πέρασμα στο Γενί Τζαμί της Θεσσαλονίκης.

Σε αυτή την τελική φάση, ως κατάληξη, αποφασίστηκε μια εγκατάσταση συσσώρευσης των έργων τής δημιουργού, που καθώς αυτά στοιβάζονται στο κέντρο του δαπέδου και καθ' ύψος προς το θόλο του μνημείου, δημιουργούν δομικά έναν άτακτο ρυθμό αναβαθμών.

Η διά-ταξη αυτού του τύπου, διαμορφώνει και εγκαθιδρύει την απλούστερη "τάξη" ανάμεσα στα έργα, εκείνη που συνενώνει ομοιότητες, που προκαλεί αναπάντεχες συνδέσεις και ακόμη, εκείνη, που θέτοντας επαλληλίες, δια-στρέφει και μετα-τρέπει την ίδια την έννοια της κατάταξης και της ταξινόμησης.

Ο πυργοειδής αυτός σωρός έτσι όπως υψώνεται με τις αλλόκοτες τοποθετήσεις των έργων και τη σχεδόν ασύνταχτη αλληλουχία τους, προσομοιάζει με την προετοιμασία για την κατασκευή εστίας πυράς.

Τα έργα συγκεντρωμένα πανηγυρικά στο κέντρο και ανελισσόμενα κάτω από το θολωτό ουρανό του μνημείου μοιάζει να είναι έτοιμα για παρανάλωμα, σαν να προσφέρουν θυσιαστικά τον εαυτό τους.

Και είναι αυτό μια "άλαλη" σύνταξη που οικοδομείται ανάμεσα στο χώρο και την ουσία του, ή καλύτερα ανάμεσα στο χώρο και το "όνομα", στο πλαίσιο μιας μεταθρησκευτικής, άρα ανεξίθρησκης αντίληψης για τον άνθρωπο και τις όποιες παρεκκλίσεις της δημιουργικής του διαδικασίας και πράξης.

Σε κάθε περίπτωση η σκηνογραφία που δημιουργείται, καθώς πολλά ζωγραφικά έργα συνεργάζονται για να δομηθεί ένα και μόνο έργο τριών διαστάσεων, δηλαδή ένα έργο χώρου, εξυπηρετεί την κεντρική πρόθεση αυτής της εικαστικής εγκατάστασης, να φτιαχτεί δηλαδή ένα θυσιαστήριο παραδειγματικής Βαβέλ με άξονα το τυχαίο.

Στον μοναδικής ευγένειας χώρο του τεμένους, ως άλλοτε τόπου προσευχητικής συγκέντρωσης, ομοθυμικής συμμετοχής, ή ατομικής αφοσίωσης, η τρίτη εγκατάσταση έργων της Μαρίας Κομπατσιάρη έρχεται να συντονιστεί στο ρυθμό του A_LA_LA με την πιο εύληπτη μουσικότητα γι' αυτήν την τριλογία.

Θάλεια Στεφανίδου

Ιστορικός/Κριτικός Τέχνης - Επιμελήτρια